

Vatsakas matkatyötä tekevä 66-vuotias Kalle Konsultti oli joutunut sairaalaan asiakasillan jälkeen ylettömän hengästymisen ja hikoilun takia. Hän ottaa tunnollisesti verenpainelääkkeensä, joten asiakas ihmettelee, mistä voimaton olo voi johtua.

Sydämen vajaatoiminta on ensisijaisesti vasemman kammion sairaus, jossa sydän ei jaksa siirtää keuhkoista tulevaa verta eteenpäin. Seurauksena on verentun- gos keuhkoissa sekä turvotuksen ja voimattomuuden tunne. Myös muun- laista oireilua voi olla riippuen siitä, kumpi sydänpuolisko toimii vajaasti. Sairaus on yleinen 60–69-vuotiailla (2/100 sairastaa), mutta moni pitää oireita normaalina ikääntymisenä. Ta- pauksista 80–90 %:n taustasyynä ovat sepelvaltimotauti, verenpainetauti ja läppäviat.

Lääkehoidossa tärkeää on hoitaa taustalla olevia sydänperäisiä syitä ja tarvittaessa aloittaa oireenmukainen nesteenoistolääkitys. Lääkkeetön hoito kattaa muun muassa kohtalai- sen rasittavan tai rasittavan liikunnan, josta erityisesti vakaaoreiset vajaatoi- mintapotilaat hyötyvät.

Asiakkaamme Kalle oli viettänyt rentouttavan joulukuun hyvästä ruuasta ja alkoholista nauttien, mutta tammikuussa olo heikkeni pitkäksi ve- nähtäneen asiakastapaamisen jälkeen. Kalle tuntee hengästytävänsä jo tasa- maalla ja viedään sairaalaan rintakivun ja voimattomuuden takia.

Jo kymmenen vuotta aiemmin Kallella on todettu korkea verenpaine, jota on hoidettu ACE-estäjä enalap- riinillä. Kiiwas elämäntyyli, alkoholi ja ravintolaruuan korkea suolapitoisuus nostavat verenpainetta, mutta Kalles- ta tuntuu, että tilanne on hallittavissa pelkin lääkkein.

Sairaalassa Kallelta otetaan EKG,

jossa todetaan eteisvärinä. EKG:ssä näkyy myös merkkejä aiemmasta, diagnosoimattomasta infarktista. Li- säksi todetaan sydämen vajaatoimin- ta, joka johtunee sydämen hypertro- fiasta. Sen on aiheuttanut puolestaan kohonnut verenpaine sekä aikaisempi hiljainen infarkti.

Kallelle aloitetaan sairaalassa nesteenoistolääke furosemidi, joka helpottaa sydämen kuormaa elimis- tön nestetilavuutta alentamalla sekä verenohennuslääke varfariini, joka estää verihyytymien muodostumista eteisvärinässä. Kallen verensokeri- ja lipidiarvot ovat elämäntapoihin ja tanakkuuteen nähden kohtalaisen hy- vät, joten statiinia tai metformiinia ei aloiteta. Enalapriilin käyttöä jatketaan.

Asiakkaan lääkitys vajaatoimintadiagnoosin jälkeen

ACE-estäjän jatkaminen on tärkeää myös vajaatoiminnassa sen kuollei- suutta vähentävän vaikutuksen takia.

Edellisen lääkituksen jatkamisen li- säksi Kallelle aloitetaan voimakas diu- reetti furosemidi, joka estää natriumin ja kloridin reabsorption elimistöön. Interaktioita esiintyy esim. tulehduski- puläläkkeiden kanssa, jotka estävät fu- rosemidin tehoa. Furosemidin haittoja ovat elektrolyyttitasapainon häiriöt ja suolen toiminnan häiriöt (neste- enpoistumisesta johtuva ummetus).

Lisäksi aloitetaan varfariini mahdol- listen eteisvärinäkohtausten varalle. Varfariini estää hyytymistekijäsyntee- siä maksassa puuttamalla K-vitamiini- nista riippuvaisten hyytymistekijöiden aktiivisuuteen. Hyytymien esto on

ensiarvoisen tärkeää, sillä eteisvärinä- kohtauksissa eteiset saattavat kerätä läppiin verihyrtaleita, jotka verenkie- rtoon päästessään voivat aiheuttaa tu- koksia tyypillisesti aivoverenkierrossa tai alaraajoissa. Eteisvärinäpotilaiden aivohalvausten estossa varfariini on selkeästi ASA:a tehokkaampi. Varfa- riinin interaktiot ovat lukuisia, joista tärkeimpänä vakavien verenvuotojen kohonnut riski yhteiskäytössä ASA:n kanssa. Varfariinin yleisimmät haitat ovat verenvuodot ja ruuansulatus- kanavan oireet. Vajaatoimintapotilaille ei ole syytä aloittaa automaattisesti statiinilääkitystä.♦

ASIAKASNEUVONNASSA MUISTETTAVAA

- Asiakkaan motivointi elämän- tapamuutosten tekemiseen on ensiarvoisen tärkeää: runsas suolansaanti ja alkoholinkäyttö estävät lääkityksen vaikutusta.
- Tulehduskipulääkkeitä ei saa käyttää varfariinin tai furose- midin kanssa. Jos kipulääkettä tarvitaan, parasetamoli on hyvä vaihtoehto.
- Varfariinilla on paljon yhteis- vaikutuksia niin lääkkeiden kuin ruuankin kanssa, joten hoidon onnistumisen kannalta on tärke- ää syödä terveellisesti ja välttää suuria vaihteluita K-vitamiinin saannissa ruuasta.
- Yhteisvaikutusten takia on tärke- ää ottaa lääkitys esille oma-aloit- teisesti apteekissa tai lääkärissä asioidessa.
- Furosemidi pissattaa, joten lääke kannattaa ottaa aamuisin. Furosemidi voi myös ummettaa, joten tilannetta kannattaa edis- tää ruokavaliolla ja tarvittaessa itsehoitoläkkein.
- Kontrollit tärkeitä: verenpai- netta, elektrolyyttitasapainoa ja INR-arvoja seurattava säännöl- lisesti.

Lähteet: Raatikainen P. Antikoagulaatiohoidon aiheet ja toteutus eteisvärinässä. Lääkärin käsikirja 16.1.2015. Kustannus oy Duodecim, Helsinki. Artikkelin tunnus: ykt00115 (004.049). www.terveysportti.fi/ • Ruskoaho H. Kohonneen verenpaineen hoitoon käytettävät lääkkeet. Lääketieteellinen farmakologia ja toksikologia 30.1.2014. Artikkelin tunnus: lft00554 (012.008). www.oppiportti.fi Mustonen P, Lepäntalo A. Sydänperäisen embolisaation ehkäisy. Veritaudit. 14.4.2015. Artikkelin tunnus: ver04004 (040.004). www.oppiportti.fi • Ukkonen H. Sydämen kroonisen vajaatoiminnan hoito nyt ja tulevaisuudessa. Suomen Lääkärilehti 2015;70(36):2227-2231 • Syväne ym. Valtimosairauksien ehkäisy 2010-luvulla: eurooppalainen hoitosuositus. Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim 2014;130(5):451-9 • Marevan Forte 5mg. Pakkauseloste. 16.8.2012. www.terveysportti.fi • Lassila, R. Varfariinihoito. Lääkärin käsikirja 17.9.2013 (viimeisin muutos 10.11.2015). Artikkelin tunnus: ykt00151 (039.020). www.oppiportti.fi

Asiakas apteekissa -palstaa kirjoittavat Itä-Suomen yliopiston farmasian opiskelijat lääkehoito-opintojakson kotitenttinä. Asiasällön tarkistavat opintojakson opettajat FaT Kirsti Laitisen johdolla.